

## [Socialministeren.]

De synspunkter, der således anlægges på samfundets økonomiske udvikling, kan til en vis grad overføres til dette område. Uden investering ingen produktionsfremgang. På samme måde må vi få blikket op for, at det lønner sig at investere i mennesker. Her må den rent øjeblikkelige udgift ikke afskrække. En forholdsvis rimelig, men effektiv hjælp af kortere varighed vil ofte være den eneste mulighed for at spare samfundet for en varigere og i længden meget bekosteligere hjælp.

Efter disse almindelige bemærkninger om revalideringens plads i vort sociale sikrings-system vil det for at få den rette forståelse af lovforslagets mål og midler være nødvendigt at kaste et blik tilbage over det, der hidtil er sket på dette område, og forsøge at ridse udviklingens hovedlinjer op.

Det sociale hjælpesystem, der nåede en foreløbig afrunding med socialreformen, havde først og fremmest de rent økonomiske hjælpeformer for øje. Der er her i landet en lang tradition for det offentlige pligt til at komme de medborgere til hjælp, som ikke ved egen indsats kan skaffe det daglige udkomme. Den første grundlov af 1849 understregede dette princip, som nu i mange generationer har været et helt selvfølgeligt grundlag for den sociale lovgivning. Det var naturligt, at det offentlige i første række anså det for sin pligt at sikre den enkelte, der kom i trang, en økonomisk ydelse til livets opretholdelse. Da de forskellige sociale forsikringsordninger voksede frem, blev dette på en måde understreget, idet der nu blev tale om ydelser efter faste takster. Dog opstod der i løbet af forrige århundrede — delvis på privat initiativ — en række forsøgsformer, der direkte tog sigte på forskellige grupper af handicappedes velfærd. Det drejer sig f. eks. om forsorgen for blinde, døve, epileptikere og vanføre, den form for forsorg, der senere blev kaldt særforsorgen — i modsætning til den almindelige offentlige forsorg.

I særforsorgen tog man tidligt spørgsmålet om erhvervsmæssig oplæring af handicappede op, særlig for de unge. Vi har på disse specielle områder en tradition for revalidering, som rækker tilbage til tider, da selve ordet revalidering endnu ikke var indgået i vort ordforråd. Når jeg for lidt

siden nævnte, at socialreformen i hovedsagen gav retningslinjer for rent økonomisk støtte, må det derfor ikke glemmes, at den for bestemte grupper af handicappede skabte en ramme om den videre udvikling af arbejdet med erhvervsoplæring. I denne forbindelse vil jeg tillige nævne, at allerede invalideforsikringsloven af 1921 indeholdt regler, der blev gentaget ved socialreformen, om ydelse af hjælp til oplæring af invalider og om hjælpemidler til invaliderede. Bestemmelserne om oplæring fik dog i en årrække kun begrænset betydning. Dels blev de hovedsagelig kun bragt i anvendelse over for unge, dels savnedes institutioner, der kunne tage oplærings- og omskolingsopgaver op i tilfælde, hvor den erhvervshæmmede ikke var i stand til at gøre brug af samfundets normale uddannelsesmuligheder.

Bortset fra de områder, jeg lige har nævnt, var der stort set stille om revalideringsproblemerne i mellemkrigsårene. I nogen grad hænger det måske sammen med, at man i denne periode var travlt optaget af at forbedre vilkårene for selve sygebehandlingen ved en udbygning af sygehusvæsenet. Men i øvrigt gælder det i almindelighed, at der i årene mellem krigen, både her i landet og andetsteds, endnu kun var ringe forståelse for revalideringens betydning. Hertil kom, at arbejdsløshedens svøbe i en årrække gjorde et initiativ på dette område næsten håbløst.

Under den anden verdenskrig blev spørgsmålet aktualiseret i de krigsførende lande, som tog opgaverne op til løsning på en dobbelt baggrund. Dels måtte al disponibel arbejdskraft drages ind i produktionen, dels trængte krigsinvalidernes problemer sig på.

Også her i landet bragte krigsårene nyt på dette område.

Fra 1942 har der med hjemmel i beskæftigelseslovgivningen været ydet støtte til forskellige optræningsforanstaltninger for erhvervshæmmede. I 1943 afgav et under indenrigsministeriet nedsat udvalg en betænkning angående arbejdsterapi for kirurgiske patienter. I betænkningen blev der stillet forslag om, at der i tilknytning til det kommunale sygehusvæsen skulle oprettes arbejdskuranstalter, hvor der gives patienterne arbejds terapi som overgang til deres tilbagevenden til erhvervslivet.

Den voksende forståelse for de erhvervs-